

XXXVIII. évfolyam 28. szám.

Budapest, 1903. július 12.

NÉPNEVELŐK LAPJA

Nevelés-oktatásügyi és társadalmi hetilap.

A Magyar Tanítók Otthonának,
a Tanítók Országos Bizottságának és a Budapesti Tanító-testületnek

HIVATALOS KÖZLÖNYE.

MEGJELENIK MINDEN VASÁR NAP.

Felelős szerkesztő:

SZABÓ BUGÁTH LÁSZLÓ

Budapest, VII. ker., Damjanich-utca 34. szám,

Kiadó: **MAGYAR TANITÓK OTTHONA.**

Budapest VIII., József-körút 8. szám.

BUDAPEST, 1903.

ELEK LIPOT KÖNYVNYOMDÁJA.

VII., Kertész-utca 20.

NÉPNEVELŐK LAPJA

NEVELÉS-OKTATÁSUGYI- ÉS TARSADALMI-HETILAP

A MAGYAR TANÍTÓK OTTHONÁNAK,
A TANÍTÓK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGÁNAK és a BUDAPESTI TANÍTÓTESTÜLETNEK
HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Megjelenik minden vasárnap.

Előfizetés: egy évre 12 korona, félévre 6 korona, negyedévre 3 korona.

FELELŐS SZERKESZTŐ: **SZABÓ BUGÁTH LÁSZLÓ.**

Egy kis szocializmus.

— Két közlemény. —

(II.) Az első közlemény célja volt rámutatni általánosságban arra, hogy a tanítósnak kötelessége a szociális ügyekkel törődni; mert egy olyan nagy szellemi és erkölcsi tökélet, mint ami a harminczernyi tanítósnak rejlik, nem szabad a tömegek társadalmi ügyeinek fejlesztése szempontjából gyümölcsetlenül hevertetni. Mai célom a társadalmi kérdések terebélyes fájáról kiválasztani egy ágat, hogy példaképpen rámutassak, miképpen segíthet a tanítósnak egy-egy fontos szociális kérdést megoldani.

Kiváló gondolkozók panaszsképpen szoktak rámutatni, hogy a magyar társadalomban nincs kellő érzék, nincs ellenállhatatlanul sarkaló vágy — a meggazdagodás iránt.

Én a magyar társadalomnak ezt nem hibául, hanem erényül tudom be. Sőt egyenesen azt az irányt hibáztatom, amely a meggazdagodást, mint emberi legfőbb jót, mint az emberi életnek mindenki által szemelött tartandó legnagyobb célját tüzi az emberek milliói elé. Hibáztatom pedig azért, mert a meggazdagodást célnak tekintő munkálkodás az emberek körében harccá, sőt egymás érdekei ellen folytatott kiméretlen, lihegő hajszává változik s a legtöbb társadalmi bajnak — vagy talán úgy is mondhatjuk, hogy minden társadalmi bajnak — forrásává, indítóokává válik. A meggazdagodásért folyó irtózatossá váló hajszák között sorvadnak el lassanként mindazok az egyéni és társadalmi nemes jellemvonások, mindazok az emberi erények, melyek nélkül egyén, család, társadalom és nemzet számára — nincs boldogság.

A meggazdagodás iránt tehát olthatatlan vágyat kelteni az emberek lelkében annyi, mint a boldogtalanság magvát ültetgetni.

A magyar népfelfogás szerint a megelégedéshez, boldogsághoz igen rövidke út vezet: „add meg minden napi — kenyérünket!” Ebben benne van a magyar népfelfogás igénye a megelégedéshez, boldogsághoz. A magyar népfelfogás szerint a megelégedettséghez ez a három dolog szükséges: a dolgbíró embernek legyen dolga, hogy megkereshesse a „mindennapi kenyeret”; a dolgot már nem bíró embernek ne kelljen koldúlnia; a támaszát, gyámolatát vesztett gyermek ne kerüljön az utcára elpusztulni, mielőtt dolgbíró emberré nevededett volna. Amikor a magyar népfelfogásnak ezt a három igényét mindenkire nézve kielégítettük, amikor mindenkire a születése pillanatától a halála percéig erről a három létfeltételről biztosítottunk: akkor az emberiség megelégedettségének, boldogságának az igazi kapuját nyitottuk meg. Mert az embermilliók kilencven százaléka nem kíván egyebet, mint azt, hogy amíg dolgozni tud, legyen kenyérkereső munkája; ha megrokkan, ne kelljen koldulnia; ha kidől, gyermekei nyomorultul ne pusztuljanak el — éhen.

E három feltétel közül a legutolsót, a gyámol nélkül maradt gyermekek védelmének a kérdését most oldogatják nálunk az államnak, a nemzetnek egész ereje igénybevételével. Az elsővel, a legnehezebbel, a dolgot bíró embereknek munkával való ellátásával, az egész világ közgazdászai, társadalomistái és politikusai foglalkoznak. A harmadik kérdésre, a dolgot már nem bíróknak, a „munkaképtelenek”-nek köz-erővel leendő védelmére vesse rá magát — a magyar tanítóóság.

A magyar tanítóóság fejtsen ki tervszerű, egyértelmű társadalmi akciót — mindenki a maga körében, a maga falujabeliek között — arra nézve, hogy az emberekben támadjon fel a kötelességérzet a munkaképtelenek köz-ellátása iránt. Arra az elhatározásra kell bírni a sokaságot, az egész társadalmat, az egész nemzetet, hogy minden falu, minden város, ahol kell, vármegyei, ha szükjeit, országos támogatás mellett lássa el a maga „munkaképtelen”-jeit. Ne úgy, hogy koldulásra adjanak nekik engedelmet; (mert hiszen éppen a koldusbottól való rettegés az emberekben a legerősebb); hanem valami spártaiszerű köz-ellátásban.

Ime, a szociális kérdéseknek csak ez az egy ága elegendő — példaképen — annak a kimutatására, hogy a magyar tanítóóság, mint az egész ország területét megszállva tartó tábor, nagy szolgálatot tehet a nemzetnek az által is, ha építő, alkotó munkálkodása körébe belevon egy kis — szocializmust is.

Emlékirat a gyermekvédelem ügyében.

Mint a mult számban említettük, a M. T. Otthona emlékirattal járul a belügyminiszterhez a gyermekvédelem ügyében. Az emlékirat szó szerint a következő:

Nagyméltóságu m. kir. Belügyminiszter Ur!

Kegyelmes Urunk!

A nm. belügyi kormány az áll. gyermekvédelemről alkotott törvény által, kihatásában nagyhorderejű, hatalmas alkotással ajándékozta meg a nemzetet.

Ezt mi, néptanítók, így ítéljük meg s azt hisszük, hogy nem tévedünk.

Az a sok száz és száz gyermek, akire eddig már születésekor az erkölcsi v. testi pusztulás átka mondatott ki, a gyermekvédelmi törvény gondoskodása által a tisztességes életnek s a munkás társadalomnak meg lesz mentve.

Fajunknak, a szintiszta magyar faj számbeli megerősödésének, gyarapodásának az említett törvény soha ki nem apadó forrásává válik.

Azzal pedig, hogy a gyermekkel együtt az inségbe jutott anyát, sőt ennek munkaképtelen férjét és öreg szülőit is gondjaiba fogadja, — míg egyrészt a szó legnemesebb értelmében vett humanitás gyakorlására ad követendő példát, másrészt a társadalmi nyomor enyhítése mellett, csaknem áthághatatlan gátat vet azon bűnök elkövetésének, a melyek idáig oly sok ártatlan gyermeki élet erőszakos kioltását eredményezték.

A gyermekgyikos anyák faja, e. törvény életműködésével egyszerre megszűnik. Megszünteti a törvényben megnyilatkozó szeretet, a mely a már-már bűnös gondolattal foglalkozó anyát is az állami gyermekhelyhez vonzza, hogy ott, terhére levő gyermekét minden anyagi gond átvállalása nélkül elhelyezze.

Amidőn tehát a társadalom érdekében munkál, amikor az egyén helyzetén könnyítve életet ment, ugyanakkor a legtermészetellenesebb bünt, a gyermekgyilkosságot gyökerestől irtja ki az irgalmasság és a szeretet gyakorlása által.

Ha már egyebet nem művelne, ime, már ezzel az eredményyel is, örök hálára kötelezhetné le a törvény alkotója maga és alkotása iránt a társadalmat, sőt az egész nemzetet.

Azonban a törvény hatása még messzebb is terjed, s jótékony erejével ennél is többet ér el.

Felrázza a családokat aléltságukból, s felébreszti a szülői lelkiismeretet, amely ma az élet harcaitól elfásult közönnyel nézi, mint züllik el gyermeke s mint súlyed fokrói-fokra abban az erkölcsi útvesztőben, amelyből visszatérés alig van.

Az a tudat, hogy a rossz, az elhanyagolt nevelés következménye az állami beavatkozás lesz, az a tudat, hogy szülői jogának gyakorlásától, gyermekének felnevelésétől esik el, ha ezzel a joggal lelkiismeretesen, az eddiginél nagyobb gonddal nem él, a szülőket

talpra állítja, hogy gyermekeik érdekét, ezeknek az életre előkészítő nevelését, legjobb tudásuk szerint teljes erejükből munkálják.

A törvény nevelő ereje a mai családi nevelést alapjában reformálni fogja, azt céltudatosabbá, lelkismeretessé és eredményessé téve. Aki ismeri a családok életét, s tudja, hogy mily kis mértékben foglalkoznak gyermekükkel még az u. n. intelligens szülők is, aki ismeri azt a lelkiismeretlenséget, a melylyel sok szülő ugyszólván maga taszítja gyermekét a romlás útjára, nemcsak azért, hogy figyelni kezdő s már-már gondolkodni is tudó gyermekét színházakba, éjjeli mulatókba és korcsmákba magával viszi, de különösen szembetűnően ott, ahol a szülő minden lelkiismeretfurdalás nélkül használja fel gyermekét kenyérkeresőjének úgy, hogy azzal éjjeleken át erkölcsstelen képes levelező-lapokat s egyebeket árultat: az bizonyára belátja, hogy a gyermekvédelmi törvény a családi nevelésre való befolyása által lassanként átalakítja magát a társadalmat is. Igen, átalakítja. Mert mi a társadalom egyéb, mint a családok összege?

A családok összes bűnét és erényét örökli a társadalom is.

A „Magyar Tanítók Otthoná“-nak mai társadalmi szakosztályi gyűléséből s ennek határozatából szeretttük volna mindezt Nagyméltóságod nagynevű elődjének is elmondani, annak, aki bizonyára maga is így gondolkodott, amidőn korszakos művét megalkotta.

A politikai viszonyok azonban erre módot nem engedtek. Előbb pedig, amikor véleményünk elmondására alkalom és mód is kínálkozott, akkor meg rólunk, tanítókról úgy megfedekeztek, mint ha bizony bennünket, akik pedig egész életünket a gyermekvédelem szolgálatában éljük át, maga a gyermekvédelem legkevésbé sem érdekelné.

Miután tehát eddig el nem mondhattuk azon óhajainkat, amiknek valóra válása az eredményt teljesebbé tenni, a célt közelebb hozni képes lesz, elmondjuk most Nagyméltóságodnak.

Meg vagyunk győződve, hogy teendő észrevételünkkel hazafias cselekedetet végzünk s hasznos szolgálatot teszünk annak az ügynek, amelynek munkásai vagyunk, s a melynek szeretetétől, éppen úgy, mint a törvény minden sora, minden betűje, mi is atvagyunk hatva.

Annál könnyeb lesz pedig óhajainkat figyelembe venni, s az ezeket magába foglaló javslatunkat érvényre emelni, mivel az magát a törvény szellemét nem érinti, s csupán a végrehajtás mikéntjét részletező szabályzat némely intézkedésének megváltoztatását fogja maga után vonni.

Észrevételeinket ennél fogva nem is a törvényhez, de a szabályzathoz fogjuk fűzni. A szabályzathoz, a mely a gyermek testi védelmét, a mi szintén igen fontos, a tökély legmagasabb mértékéig biztosítja, nem emeli azonban érvényre a nevelés érdekét, amely az egész szabályzaton keresztül csak másod- vagy éppen harmadrangu szerepet játszik.

Ezt mi a szabályzat hiányának tekintjük ugyan, anélkül, hogy ezért bárkit is hibáztatnánk.

Hisz azt, ki az emberszeretet elvét oly nagy mértékben vltte be a szabályzatba, amint az ott tényleg érvényesül is, csak elismerés illetheti meg.

A nevelés érdeke, magában a gyermekvédelmi törvényben is alig jött tekintetbe s nem egészen indokolatlanul, mert hát a törvény eredeti intencióihoz arra szükség nem igen volt.

Nem igen volt szükség pedig azért, mivel a törvény a 7 éven aluli gyermekek védelmének garantiája akart lenni, semmi egyéb.

Már pedig tudvalevő dolog, hogy a 7 éven aluli gyermekeknél az ápolás, a testi védelem a fő, s a nevelés csak másodsorban jó tekintetbe.

A szabályzat azonban a védelmet kiterjeszti a 7 éven felüli gyermekekre, egész 15 éves korukig anélkül azonban, hogy a testi védelem túlsúlyban levő elvét, már itt a nevelés elve váltaná fel.

Abban téved tehát a szabályzat, hogy nem tesz különbséget a 7 éven aluli és a 7 éven felüli gyermekserég védelmének módja és eszközei közt.

E tévedésnek eredménye azután az, hogy mindenütt és mindenben a közigazgatás embereire támaszkodik és a népnevelés munkásainak közremunkálását sehol sem veszi igénybe. Pedig így a gyermekmentés teljesen egyoldaluvá válik. Megmentjük a gyermek fizikai, de elhanyagoljuk annak lelki és erkölcsi életét. A cél így csak félig lesz elérve s a társadalmat csak félemberekkel fogja az állami gyermekvédelem szaporítani.

Nézetünk szerint, a közoktatási kormányzat s ennek szervei a kir. tanfelügyelőségek, a gyermekvédelem munkájával szoros kapcsolatba hozandók.

Ha már egyébiránt nem, már a beiskolázás érdekében is szükség van erre, mert hisz anélkül a gyermekvédelem intézkedései, az elhagyottak minősített, vagy minősítendő gyermekeknek a gyermekvédelem körébe való bevonásánál, mindenkor nélkülözni fogják a biztosságot és alaposságot.

Értjük mi azt, hogy a belügyi kormányzat miért fordul egyedül a közigazgatás tisztviselőihez akkor, amidőn oly fontos, országos érdekről, mint a gyermekvédelem — van szó.

Tudjuk, hogy a belügyi kormányzatnak a közig. tisztviselőire közvetlen befolyása van, akikkel szabadon rendelkezhetik s így azért vette igénybe segítségüket, mivel e segítségre feltétlenül számíthatott.

Ámde az ügy, mit felkarolt — szentügy, mert a nemzet érdekét munkálja. Ennélfogva a társadalom minden rétegére, annak mindennemű segítségére, minden oldalú támogatására bizvást számíthat.

Számíthat pedig első sorban a mienkre, t. i. a magyar tanítói kar közremunkálására, mert mi a segítséget, a közremunkálást nem tagadjuk s nem is tagadhatjuk meg a gyermekvédelem ügyétől, mivel megvagyunk győződve, hogy nélkülünk a gyermekvédelem munkája meddő munka lesz.

A nevelés a mi hivatásunk, a mi feladatunk. E téren tanács-

csal, utbaigazitással s irányítással szolgálni csakis mi, tanítók lehetünk hivatva.

Miért is kérjük Nagyméltóságodat, hogy a szabályzat keretében a tanítósnak, beleértve az óvónői kart is, mindenütt működési kört biztosítani méltóztassék ott, a hol a közigazgatási tisztviselőknek szerepköre van.

Legyen benn a tanító és óvónő hivatalból úgy a gyermektelep, mint a menhelybizottságban és legyen tagja állásánál fogva a tanító és óvónő a gyermektelep és menhelyegyesületnek is.

A menhelyegyesületek országos bizottságába pedig a Tanítók Országos Bizottsága, a „Magyar Tanítók Otthona“, a Kisdednevelők Országos Egyesülete, a Szeretetházi Nevelők Országos Egyesülete, az Állami Tanítók Országos Egyesülete, valamint ezeken kívül az országos jellegű felekezeti tanítóegyesületek képviseleti alapon szintén vonassanak be.

Ezen intézkedések nélkül, a nevelő szülők célszerű kiválasztásáról, az arra rászorult gyermekeknek a gyermekvédelem szárnyai alatt való gondos elhelyezéséről, az elhelyezetteknek, nemkülönben az ezekkel szemben gyakorolt bánásmódnak szakszerű megfigyeléséről s a gyermekvédelem terén a szükségnek megfelelő újításokról szó sem lehet.

Ezen intézkedések nélkül végül a tanítósnak oly működési teréről szoríttatnék le, a melyen munkálkodni, hivatásához a legszorosabban hozzátartozik.

Ugyancsak a nevelés érdekeinek figyelmen kívül hagyását jelenti ama tény is, hogy a „Gyermekmenhelyek“ élére, a népnevelés terén gyakorlati és irodalmi munkálkodásukkal kitűnt szakférfiak helyett, orvosokat állít a szabályzat.

Ez nem vezethető vissza egyébre, mint a törvény eredeti intenciójára, arra t. i., amely a 7 éven aluli gyermekek védelmét tűzte egyedüli feladatává.

Ehhez az intézkedéshez, ha ezt a kört a gyermekvédelem tevékenysége a szabályzat alapján tul nem lépi, egy szavunk sem volna, így azonban az ügy iránti tekintetből és a tanítói kar tekintélyének megóvása érdekében is kérünk kell Nagyméltóságodat, hogy a szabályzat ezen rendelkezését megváltoztatni, s az áll. Gyermekmenhelyek élére a tanítóvilág kitűnőségeit állítani méltóztassék

Hisszük és valljuk — és e tekintetben minden higgadtan gondolkodó nekünk igazat fog adni, hogy a 6 éven felüli gyermek életében a főszerepet a tanítás és nevelés foglalja el. Ha tehát ez úgy van, méltányos és igazságos, a gyermekvédelmi törvény által felkarolt gyermekek érdekében pedig nélkülözhetetlen szükségét képez, hogy azoknak nevelése s ennek irányítása egyedül a tanítás és neveléshez értő szakemberek kezébe legyen letéve.

Amilyen furcsa színben tűnnék fel, ha munkakört követelnénk az ovosi gyakorlat terén, épp oly jogosult és megdönthetetlen az álláspontunk akkor, amikor a mi tevékenységi területünket a tanítói kar részére visszakivánjuk.

Miután pedig tény az, hogy az orvosi kar működését a testi védelem szempontjából nélkülözni nem lehet, ennél fogva javaslatunk az, hogy a szabályzat eredeti rendelkezése újból léptetessék életbe. E szerint az állami menhelyek tisztviselői karában, az öt megillető hatáskörrel, foglaljon helyet az orvos is, ámde az intézet igazgatása és vezetése mindenkoron csakis a tanításra és nevelésre kvalifikációval bíró szakember kezében összpontosuljon.

Javasoljuk továbbá, hogy az állami menhelyek internátussal kapcsoltságban egybe. Ez az internátus azonban ne legyen azonos a szabályzatban kontemplált azon szervezettel, amely a beteges, gyógykezelést igénylő gyermekek elhelyezésére szolgál. Ez megmaradhat továbbra is. Mi azonban oly internátust kívánnánk felállítani, amelyben az áll. gyermekmenhely kötelékébe felvett gyermekek nyernének elhelyezést, kitünő nevelő tanítók vezetése mellett. Ezen internátus felállítását azért tartjuk feltétlen szükségesnek, mivel anélkül a menhelyek, a gondjaikba fogadott gyermekeket meg nem ismerhetik, s azoknak kétségtelenül helyes elhelyezéséről nem intézkedhetnek.

Internátus birtokában azonban módja és alkalmá lesz a gyermekmenhelyeknek a gyermekek egyéniségét tanulmányozni, s azok nevelő szülőit, a szerzett tapasztalatok alapján választani ki.

Lesznek bizonyára az elhagyott gyermekek közt olyanok is, a kiknek nevelése nagyobb gondot, nagyobb felügyeletet igényel, ezek aztán mindaddig intézeti nevelésben részesülhetnek, amíg csak azt az illető gyermekek érdeke javalni fogja.

Ugyde az lévén a végcél, hogy a gyermekek előbb-utóbb az u. n. nevelőszülőknél keressék és találják fel azt, amit a sors tőlük megtagadott: a szülői szeretetet s a családi nevelést; az internátust a legtöbb gyermeknél korábban, avagy későbbben a gyermektelepeken a nevelőszülőktől várható és remélhető családi nevelés fogja felváltani.

A ki ismeri azonban a családi nevelés fontosságát, a ki tudja, hogy legtöbb gyermek boldogságának vagy boldogtalanságának forrását a családi nevelés képezi, azelőtt nem lehet közömbös, hogy a nevelőszülők miképp fogják az állami gyermekvédelemből, a nevelés révén rájuk háramló nagyfontosságú kötelezettségüket, eredményesen teljesíteni.

És sajnosan konstatálhatjuk, hogy a nevelőszülőktől ez idő szerint, a nevelés szempontjából kevés vagy éppen semmi várni valónk nincs, amin azonban csodálkozni nem lehet.

Nem, mivel ma éppen a nevelés az a tér, a melyen haladás nem észlelhető. És e tekintetben különbség az alsóbb és felsőbb rétegek családjai közt alig van. Közös vonása a szegényebb és gazdagabb családoknak a gyermekek nevelésével való nemtörődomség. A minnek oka nem a szülői szeretetlenségben keresendő, hanem inkább abban, hogy a neveléshez a szülők nem értenek. Innen van, hogy a gazdagok gyermekeik nevelésének gondját a házi nevelőkre vagy internátusokra bizzák, a szegényebbek pedig szülői kötelességüknek ezen részét teljesen az iskolákra ruházzák át.

Ha mindennek okát keressük, megtaláljuk a neveléstudomány népszerűtlenségében, ez pedig ismét visszavezethető arra a szomorú tényre, hogy a nevelési irodalom népszerű, a szülőket érdeklő gyakorlati neveléssel foglalkozó művekkel nálunk még nem igen rendelkezik. Amennyiben pedig ilyeneknek, habár csekély számban is, birtokában volnánk, alig teszünk valamit azoknak elterjedésére nézve.

Az állam maga is keveset vagy éppen semmit sem tesz az e téren mutatkozó hiányok, mulasztások pótlására.

Avagy tekintünk csak be a népkönyvtárakba, hol találunk azokban neveléstudományi műveket?

Nagyon kevés helyen, vagy talán éppen sehol.

Az államkormány a méhészet, selyemhernyótenyésztés és egyéb gazdasági ágak okszerű művelése érdekében, igen helyesen, évenként tanfolyamokat rendeztet. A gazdaemberek jártasságot szereznek itt az ő és családjuk megélhetését biztosító munkáknak, az eddiginél célirányosabb s nagyobb haszonnal való keresztülvitelében; a gazdaasszonyok pedig megtanulnak azokban főzni, varrni, tyúkot ültetni. Olyan tanfolyamot azonban még nem láttunk, amelyen az apák és anyák a gyermeknevelés gyakorlatába vezetettek volna be.

Pedig nemzetünk anyagi, erkölcsi előhaladása szoros kapcsolatban van a nevelés terén való haladásunkkal, emelkedésünkkel.

Nagy szerencse, hogy a gyermekvédelmi törvény e kérdés megoldásának szükségességét aktualissá tette.

Ugyanis abban a hitben élünk, hogy a gyakorlati gyermeknevelés ügyének népszerűsítése nélkül, a gyermekvédelemnek a nevelőszülökre eső részét megoldani nem lehet.

De tovább megyünk és azt hirdetjük, hogy magát a gyakorlati nevelést és ennek céltudatos kezelését is népszerűvé kell tenni, ha a gyermekvédelmet igazi védelemmé s a gyermekvédelemre fordítandó nagy anyagi áldozatot gyümölcsözővé tenni akarjuk.

A gyermekvédelmi törvény keretében a családi nevelés kérdése megoldható.

Megoldható pedig úgy, ha a belügyi kormány a közokt. kormánnyal egyetértőleg, a gyakorlati nevelés kérdéseit népszerűen megírt művekben közkeletűvé teszi s gondoskodik arról, hogy ezen nevelés irodalmi termékek a népkönyvtárakban, az ifjusági egyletek és népkaszinók könyvtáraiban, szóval mindenütt helyt foglaljanak, a hol csak ezek a nép részéről megközelíthetőkké válnak.

Ezen felül pedig évenként szülőképző tanfolyamokat rendeztet, a hol a jelentkező szülők a legszükségesebb tudnivalók birtokába juthatnak.

Ha aztán a szabályzat kimondja, hogy nevelőszülők csak azok lehetnek, akik a szülőképző tanfolyamot hallgatták, megtettük az első komoly lépést arra, hogy a gyermekvédelem szárnyai alá vett gyermekekre nézve, az externátus az életre előkészítő tényezővé váljék.

A szabályzat 3. §-ának első kikezdése szerint a 12–15 év közt levő gyermekek közül a menhely kötelékébe csak az vehető fel, aki magát fentartani nem tudja. A második kikezdés pedig azt mondja, hogy a 12 éven aluli gyermek sem számíthat felvételre, ha mint iparostanonc vagy cseléd magát eltartani képes.

Az utóbbi pontban foglalt rendelkezés teljesen hatályon kívül helyezendő, mivel az ily gyermek elhagyottsága mellett éppen az a körülmény bizonyít a legerőteljesebben, hogy akkor, amidőn a törvény még a mindennapi iskolába utalja, ő szegény, már testi fejlődésének kárával is, kénytelen magának kenyeret keresni.

E helyett intézkedjék a szabályzat arra nézve, hogy a 12-ik életév betöltése, illetve a megkezdett tanosztály befejezése előtt, iparos tanoncúl vagy cselédül a gyermekek felfogadhatók ne legyenek. Azon gyermek pedig, aki a fentebb meghatározott időn belül tanoncúl vagy cselédül alkalmaztatik, a menhely kötelékébe okvetlenül vétessék fel.

Azzal se elégedjék meg a szabályzat az egyes esetek elbirálásánál, vajjon a 12—15 életév között levő gyermekek maguk keresik-e e meg kenyerüket? A kérdés ne ez legyen, hanem az, hogy kenyerüket miként keresik? S ha kenyérkeresetüknek módja jövőjüknek biztosítására alkalmasnak rem mutatkozik, fogadja oltalmába az ilyen gyermekeket a menhely s jövőjükről megfelelő módon maga gondoskodjék.

Mondja ki a szabályzat, hogy Gyermeahmenhelyeket csak szintizta magyar vidéken létesít, tekintet nélkül arra, vajjon az illető községben van-e iskola vagy óvoda.

A belügyi kormányzat lépjen azonban érintkezésbe a közoktatásügyi kormányval s hasson oda, hogy minden gyermekteleppel bíró község, kellő számú iskolát és óvodát kapjon.

Keresse meg a belügyi kormányzat a közokt. Ministeriumot, s ezzel karöltve intézkedjék aziránt, hogy a tankötelesek összeírásával a községek ne elégedjenek meg, hanem a beiskolázás munkáját is szigoruan hajtsák végre.

Szükség van erre feltétlenül, mert enélkül ellenőrizni azt, hogy kik azok, akik az állami gyermekvédelemre rá vannak szorulva — teljes lehetetlenség.

Miután pedig Bpsten, az ország székesfővárosában a tankötelesek összeírása alapján beiskolázást csinálni nem lehet, mivel éppen azon legszegényebb szülők, akiknek gyermekei a beiskolázásra rá vannak utalva, lakásukat igen gyakran, csaknem hónapról-hónapra változtatják; miután azonban a beiskolázás további elodázása fővárosunk kulturális haladásának határozottan kárára van, mivel a nép ezrei közé a népműveltség nemesítő hatását bevinni nem lehet s a javulás procesusát meg nem indíthatjuk, miután végül beiskolázás nélkül az állami gyermeahmenhelyek éppen itt, hol az iskola művelődő befolyásától ment alsóbb néprétegek közt az erkölcstelenség s a romlottság a legnagyobb s az orvoslás leginkább indokolt, áldásos munkát nem végezhetnek; mély alázattal javasoljuk,

kegyeskedjék elrendelni, hogy a beiskolázást előkészítő munkálatokat az állami rendőrség vegye a kezébe.

A rendőrségnek joga s egyszersmind kötelessége legyen a bejelentő-lapokhoz hasonlólág, minden év szept. 10-15-ike közt, szóval a beiratás után azonnal, oly lapokat tölteni ki a lakókkal, a melyekből kiviláglik, hogy kik nem tettek eleget szülöi kötele-

zetségöknek. E lapok birtokában a további intézkedéseket s jórészen magát a beiskolázást az iskola maga is elfogja tudni végezni.

Ha Nagyméltóságod ezen javaslatunkat elfogadni méltóztatik, a kivitelre nézve befogjuk tervezetünket mutatni.

Az elmondottak alapján, kívánalmainkat a következőkben összegezzük:

1. Az állami gyermekmenhelyek igazgatói állásaira kizárólag a tanítószág kitünőségei alkalmaztassanak.

2. A gyermekvédelem szervezetébe vonassanak be a tanítók és óvónők éppen úgy, mint a közigazgatási tisztviselők.

3. Az állami gyermekmenhely egyesületek országos bizottságában, biztosítsák hely az országos jellegű tanító és óvóegyesületeknek.

4. A tizenkét és tizenötév közt levő tankötelesek még azon esetben is felvétessenek az állami gyermekmenhelybe, ha maguk is képesek kenyérüket megkeresni, ha egyébként kenyérkeresetüknek a módja jövőjük biztosítására nem alkalmas.

5. A tizenkét éven alóli gyermeknél az a körülmény, hogy kenyérét akár mint cseléd, akár mint tanonc maga keresi, kellő ok legyen a gyermekmenhelybe való felvételre nézve.

6. Gyermektelepeket csakis szintiszta magyar vidéken létesítsenek, tekintett nélkül arra, hogy van-e az egyébként alkalmas községnek óvóintézete és iskolája.

7. Minden olyan helyen, a hol gyermektelep létesül, kellő számú óvodáról és iskoláról az állam gondoskodik.

8. Az állami gyermekmenhelyek internátussal kapcsoltsanak egybe, a honnan a gyermekek csakis egyéniségük megismerése után adassanak ki nevelőszülőkhöz, a gyermektelepekre.

9. Nevelőszülők képzésére tanfolyamok állitassanak fel.

10. A községek ne csak a tankötelesek összeírását, de a beiskolázást is hajtsák végre, mivel e nélkül nem lehet számba venni az állami védelemre szorult gyermekeket.

11. Miután pedig Budapesten, a szegény szülők folytonos lakásváltoztatása miatt, az összeírás alapján beiskolázást csinálni nem lehet, az államrendőrség mindjárt a beiratások befejezése után, oly kérdőíveket töltsen ki a lakókkal, amelyekből kitűnik, hogy mely tanulók nincsenek még beiratkozva s mely szülőket kell kötelességük teljesítésére rákényszeríteni.

12. A királyi tanfelügyelőség, az iskolaszék és az államiskolai gondnokság hozassék eleven kapcsolatba az állami gyermekvédelem ügyével.

Bpsten, 1903. július 2-án

a Magyar Tanítók Otthona nevében :

EGRI TÓTH KÁLMÁN s. k.,

BÁNÓ JÓZSEF s. k.,

főtitkár.

elnök.

SZÁVA JÁNOS s. k.,

a társadalmi szakosztály elnöke.

A rendszer.

(A hatóság szives jóindulatába ajánlva.)

Hogy teljes világot vethessünk a rendszernek a testületi szel-lemre gyakorolt romboló hatásáról, mely az iskola nivójára is ki-hatással van, elmondok egy konkrét esetet, hogy ítélhessünk a rendszer fölött.

A főváros iskolái egyikének egy igazán válogatott testülete volt, kit egy igazságos, tapintatos, derék igazgató kormányzott, jósággal és szeretettel. Tűzbe ment volna érte a testülete, dolgozott ott mindeki testtel-lelékkel, nem a külső mázat, hanem a munka belső értékét tekintve. Ettől meg kellett válni, úgy hozták a körülmények. Jött helyébe egy vezető, egy igazi főnök, (nem gunyolódom, ő nevezte el így magát) valódi hatalmas törzs-főnök rideg, betűragó s nem anynyira a munka belső értékének, mint inkább a mutatós külsőnek az embere. Igaz, hogy minden jót ígért, de csak azért, hogy megszeghesse. Elkezdődtek a direktorko-dás sötét napjai, nagy küzdelem folyt a konferenciákon. Győzött a sötétség s alig mult el egy esztendő, a testület szine-java szét-züllött. Egyiknek mennie kellett, mert nem az ő tetszése szerint tanított, noha munkásságáról ez a lap és a kaszinó beszélhetne leg-többet. Egy másikat — kerülő uton — erkölcsi pressióval menesztett. Ez volt az az ember, ki néhány évvel ezelőtt bátor szóval, önérettel szembeszállt a tanitóság gyalázóival és visszavágta a sarat azok szemébe. Gégebajos volt s a 2-ik osztályt kérte, hol nem kell annyit beszélni. Az igazgató beosztotta oda, hol legtöbbet kell be-szélni, az I. osztályba. A derék, tehetséges, de igazmondó embernek mennie kellett ugyanazon jutulajdonsága miatt, melyért egy év előtt százak dicsérték — de amely egy ember előtt bűn számba ment. A gárda 3-ik tagja, a legkomolyabb pedagógus köztük, nem birta végignézni ezt az izléstelen hatalmaskodást s önként eltávozott. Ugyanigy folyt a rostálás a második évben is. Ma már odajutott ez a lelkes tábor, hogy egy ünnepi felolvasás megtartására csak sors-huzással vállalkoztak. Nem visszafejlődés ez? Az egyetértés és belső összhang látszatát azonban a rendszer is megőrzi. Még a tyran-nus is szeret a népszerűség, idegen, de diszes köntösében diszelegni, pedig az alól ugyancsak kilátszik a lóláb. A jó testületi szellemet sikerül néha erőszakosan összekurgatott hivatalos vacsorával apos-trofálni s tüntetni a nagy udvarral és a mondva csinált népszerű-séggel. Mit törődnek avval, mi van a szivekben. Caligula is ezt mondta: „Gyűlöljétek, de féljétek!”

Nem akarok azonban egyoldalú lenni. Hogy ez a rendszer mindezeideig fennmaradt, annak egyedül a tanitóság az oka. Az egyéni önnállóságot áldozatul dobják csekély anyagi haszonért, kedvezésért. Nem a munkát jutalmazzák az igazgatók, hanem a hizelgést. Ismerek egy igazgatót, ki mindent megtesz embereiért. Egyiknek 200—300 frtos különórát szerez, a másodikat bevélasztatja. a harmadiknak ipariskolát ad, a negyediket polgárihoz juttatja, az ötödiknek segélyt szerez, de ennek fejében le kell mondanía

arról, ami egy férfi előtt a legszentebb: a függetlenségéről, az egyéni meggyőződéséről. Így fényesen igazzá válik az a magyar közmondás: „Hallgatni arany!”

Ezek aztán a kitünő direktorok. Kitünőségük pedig abban rejlik, hogy a legnagyobb nyugalommal foglalják le maguk számára a tantestület veritékes munkásságának eredményét s minden pirulás nélkül koszorúzzák meg fejüket az idegen babérral.

Ily állapotokban tengődni gondolkozó, önérzetes, eszmékért lelkesülő embernek — tanítónak — nem lehet; már pedig ez a rendszer arra predestinálja. Sok azért hallgat, mert családja, gyermeke van s az ártatlanok sinylenék meg, ha szavát hallatná.

Bűnös ez a rendszer és türhetetlen.

Ezt a rendszert feltétlenül át kell alakítani annak a kulturtörténeti fejlődésnek, melyen a fővárosi tanügy s evvel kapcsolatban a tanítóság átment; mert, hogy az intelligenciában fejlődött, szak-képzettségben izmosodott, — a tanügyi haladás mutatja meg legjobban.

Ennek a rendszernek akkor talán volt értelme, mikor a fővárosi közoktatásügy, évtizedekkel ezelőtt — teljesen konsolidálatlan állapotban hevert, midőn a kiszemelt igazgatóban szellemi, felelős, vezető erőt kellett keresni, mely a hiányosan képezett, heterogén elemeket egy egységes, közepes munkára szorítsa. Ma, midőn a tanítóság nagyobb előképzettségű, mindenféle szakkurzust végez, a továbbképzésre a módok megvannak és azokat fel is használja, — minden tanító személyében, kvalifikációjában van megadva a garancia arra, hogy munkakörét betöltse. Az igazgatónak hivatása lelkesíteni, vagy ha már minden áron bakterkedni akar, van mindég egy-két kötelességmulasztó, de a dolgozó, munkás embert csekélységekért, külsőségekért ne zaklassa, ne vegye el kedvét senkinek.

Egy hatalom van az iskolában, az, amely a munkát végzi; egészséges viszonyok között ennek kell bírni az önkormányzati jogot. Az igazgató e hatalom végrehajtója, kapocs a felsőbb hatósághoz s ott képviselője az összességnek. Ez a mai modern kulturviszonyok közé beilleszthető keret, ez nyugszik alkotmányos alapon és ez alapon irandó meg a szolgálati pragmatika, melynél égetőbb szükségünk nincsen. Tágítandó a testület, korlátozandó az igazgató joga, legyen a testület a terítő, az igazgató rajta a rojt.

Senkit komoly vétség, kötelességmulasztás nélkül iskolájából — csak megférhetetlenség címén — eltenni ne lehessen. A reláció legyen nyílt, hogy a támadással szemben védekezni is lehessen. Ossa be a testület önmagát s ott kérjen csak döntést, hol nem tud megegyezni.

Ezek az intézmények pusztítják el ezt az elavult, legitimitálódott rendszert, mely lídércként nehezedik a föv. közoktatásügyére.

HUNYADI BÉLA.

Tanítógyűlés Szegeden.

A „Csongrádvármegyei Ált. Tanítóegyesület“ f. hó 2-án Szegeden tartotta meg évi közgyűlését. A közgyűlés csekély érdeklődés mellett reggel 8 órakor vette kezdetét. N e m e c s k a y István elnöki megnyitója, majd Szász Gyula egyes. jegyző, az egyesület évi munkásságáról való beszámolója után kezdett gyülekezni a tanítóság zöme. 10 óra lehetett, midőn a városháza közgyűlési termében egy megyei gyűlés megtartásához szükséges létszám összeverődött.

E lanya érdeklődésnek okát nem kutatom itt, de azt hiszem, hogy a közlekedési eszközökben van a hiba; mert a csongrádvármegyei tanyai kartársak, kiknek 30—40 kilométernyi utat kell megtenni, a 8 órára kitűzött gyűlésen a pontos időben nem jelenhettek meg. Szükségesnek tartom itt annak az óhajnak kifejezést adni, hogy jövőben a gyűlések $\frac{1}{2}$ 10 órára tűzessenek ki.

A gyűlésen Török József hódmezővásárhelyi tanyai tanító „A tanyi iskoláztatás bajairól“ tartott felolvasást. Az egy óráig tartó felolvasás nagy vitát idézett elő. Életrevaló, de sok nehézséggel járó dolgokat hozott fel.

A tanyán a növénydekek részére az iskolák mellett népkönyvha létesítését hozta javlatba. A tankötelezettség pontos végrehajtását, az iskolák szaporítását, a tanyai tanítók tekintélyének emelését*) a tanítói lakások és iskolák jókarba hozását sürgette. Horváth Ferencz horgosi áll. ig. tanító a tanidőnek leszállítását javasolta, úgy azonban, hogy a husvéti és karácsonyi, nemkülönben a szerda és szombat délutáni szünetek ne tartassanak meg. Zajos helytelenítés mellett az indítvány elvetetett.

A gyűlés legérdekesebb része a bírálóbizottságnak jelentése a beérkezett pályamunkákról. 600 korona 100—100 koronás részekben volt pályadíjjal kitűzve; 3 kijelölt és 3 szabadon választott tételre. A 600 korona az áll. tanítók napi és fuvardíjainak fedezésére volt utalványozva; de mivel a gyűlések mindig olyan időben tartattak, amikor már az áll. tanítók nagy része elutazott s a gyűlésen nem vehetett részt, az összeget a közokt. miniszterium pályadíjak kitűzésére átengedte.

A pályázatokat már ezelőtt két évvel kihirdették; de szerencsétlenül jártak, mivel ismételt kitűzés után sem érkezett be jutalmazásra méltó munka.

Most azután egyszerre 17-en pályáztak. A bírálóbizottság, mely a szegedi községi iskolai tanítókból állott, igazán lelkiismeretes, nagy munkát fejtett ki. Még azt is megtette, hogy egyes munkákat nagyon is lebírált, ami, szerintem, nem is tartozik a bírálóbizottság feladatához, mert a tulságos lebírálás a munkakedvet csökkenti.

Kik nyertek? N e m e c s k a y István a csongrádvármegyei ált. tanítóegyesület elnöke, szegedi közs. isk. ig. tanító 100 koronát.

*) Csak hogy ezt nem lehet ám úgy felelelni, mint az emeletes házat két emeletesre! A „tekintély“ csak magától emelkedhetik, mindnyájunk egyesített munkája által kelesztve. — Szerk.

Szász Gyula a csongrádvármegyei ált. tanítóegyesület jegyzője, szegedi isk. tanító, 3 tétellel 300 koronát.

Bite Pál, a csongrádvármegyei ált. tanítóegyesület alelnöke, szegedi közs. tanító 100 koronát.

Csikós Ferencz a csongrádvármegyei ált. tanítóegyesület választmányának tagja, szegedi közs. isk. tanító 100 koronát.

Két pályamunka dicséretet kapott, amely dicséretet akkor, midőn jutalmazás van, szintén nem tartok helyén valónak, mert vagy rossz az a munka, vagy jó! Itt csak két választás lehet!

Nem tudom, hogy van, de máshol az ilyen pályadíjak kiadása, még csekélyebb összegűek is, egészen ünnepélyes hangulatot idéz elő; általános öröm és őszinte elismerés közt üdvözlük a munkás nyertest; míg itt az a pár „éljen“ is olyan erőltetett volt s inkább megszokásból hangzott el.

Ne kutassuk az okot, hogy mi idézte ezt elő; de feltűnt mindenkinek, hogy éppen a vezetőknek, a vármegye tanítósaága éien állóknak kedvezett a szerencse.

Azt hangoztatták többen, hogy az elnöknek nem is volt helyes pályáznia. Hogy ily tekintélyes állást elfoglaló férliunak másként kell a tehetségeit a testület érdekében érvényesíteni! Azt is mondták, hogy az egyesület jegyzőjének is elég lett volna egy munkával fellépni!

Most nézzük a munkák hasznát, erkölcsi értékét.

Egy pályadíjat nyert muukát felolvastak, de sokan csak azt hallották belőle, hogy: „a szegedi friss ujság egy krajcár!“ s ha megkérdezném a jelen volt tanítók nagy részét, hogy mit hallottak és tudnak, mind azt mondaná, hogy: semmit! Nagy zaj lárma volt. Felolvasó gyenge hangon olvasott-olvasott egy darabig s midőn már meguntá, átadta a jegyzőnek, hogy folytassa.

A többi öt munkát, ki tudja, fel fogják-e valaha olvasni? Talán jobb lett volna, ha az egyik pályadíjat nem adják ki, hanem azon kinyomatják a többit s így azok elolvasását lehetővé teszik a tanítósaágnak.

Azt hiszem, hogy ily körülmények között jövőben a munkakérdv vagy fokozódik, vagy pedig lankad.

A tisztujitásnál alig 15–20-an voltak jelen.

A régi tisztikar megmaradt.

EGY NEM ÉRDEKELT.

Irodalom.

— Az «Olcsó Könyvtár»-ból ismét 3 új füzet jelent meg. Az elsöben (1294/95. sz.) Maculay tanulmányát olvastuk «Az angol restauráció vigjátékjairól». A tanulmány, mely voltaképpen Hunt Leig egy könyvének a bírálata, már elmult félszázados, de a Maculay írásával úgy vagyunk, mint a borral: minél régiebb, annál értékesebb. A füzet, mint a címe is mutatja, Shakespeare utódaival foglalkozik az angol drámairodalomban. Ezek az epigónok: — Wycherley, Congreve, Vanburgh és Farquhar — természetesen nyomába se hághatnak a brit szellemóriásnak, de valamelyes érdemük mégis

van, és Maculay ezt az érdemüket méltatja, igazságos, alapos kritikával. A tanulmány nemcsak irodalomtörténeti szempontból fontos, hanem érdekes mint korrajz is, mert Anglia történetének egyik leg-sötétebb fejezetét ismerteti. Az élvezetes, erőteljes fordítás dr. Wirtzfeld Béla munkája. Szintoly sötét és érdekes társadalmi képet rajzol Renan Ernő is a következő füzetben. Spinozának halála kétszázados fordulója alkalmából (1877 febr. 21.) szobrot állítottak Hágában, s a jeles francia tudós ezen az ünnepen mondotta el ezt az emlékbeszédet. A félreismert, sokat üldözött és sokat szenvedett zsidó filozófus emlékét és nagyságát sokkal jobban hirdetik ezek az eleven sorok, mint az a holt kö, melylyel az utódok megtisztelték. Nagy Sándor azért irigyelte Achillest, mert volt Homerosza, aki halhatatlanná tette a nevét. Spinozának azonban nincs mit irigyelnie senkitől: még ha a későbbi századok nem szolgáltattak volna is teljes igazságot neki filozófiájának, Renannak ez az őszinte rajongással megírt, magasröpetű tanulmánya, örökre helyet biztosítana neki a nagy szellemek pantheonjában. A füzetet (1206/98. sz.) Rác Lajos fordította és kísérté igen bő, tartalmas jegyzetekkel. — A harmadik füzetben Ambrozovics Dezső, a modern orosz irodalom egyik legbuzgóbb és leghivatottabb ismertetője, Gorkij Maximnak «Lonovalov» című elbeszélését fordította le igen szépen és jellemzetesen (1298/99. sz.). Az apró emberek pusztulásának el-züllésének szomorú kronikása ezúttal egy péklegény tragédiáját mondja el, aki, midőn csavargásért letartóztatták és hazájába akarták toloncolni, a börtönben fölakasztotta magát. A társadalomnak az a rétege, melyet Gorgij ebben az elbeszélésben bemutat, valósággal a páriák kasztja, s amíg a füzetet olvassuk, egyre tart lelkünkön a lidérc-nyomás, úgy hogy sokszor önkéntelenül is megállunk és szorongva kérdezzük: miért kell ennek így lennie? . . . «Mért, hogy nyomorra milliók születnek? — ahogy a költő mondja. Az «Olcsó Könyvtár»-t Gyulai Pál szerkeszti és a Franklin-Társulat adja ki, de kapható minden könyvkereskedésben; egy-egy szám ára 20 fillér.

A kis könyvtár új száma. Benedek Elek szerkeszti az ifjuság számára a kis könyvtárt amelynek a legjelesebb ifjusági írók a munkatársai. A vállalat két legutolsó füzete az 53. kötet, Tábori Róbert könyve: A földvári szittyák és egyéb történetek, továbbá az 54. kötet, Tutsek Anna könyve, Életképek. Mind a két szerző legjelesebb művelői közé tartozik az ifjusági irodalomnak, s ez a két kötet mintaserű folytatása a vállalat régebbi köteteinek, minod a két kötetnek Tull Ödön festőművész készített egy-egy kedves illusztrációt, Megfelelőbb könyveket aligha adhatunk kis gyermekeink kezébe, mint a kis könyvtár füzeteit, amelyeknek kiállítására is izléses és tartós. Egy-egy füzet ára csak 50 fillér, s így a vállalat kiállítása és arra is rendkívül alkalmassá teszi arra, hogy a népiskolákban vizsgai jutalomkönyvekül szerepeljen. A legmelegebben ajánlhatjuk ezt a jeles gyűjteményt, amely a Lempel-Wodianer udv. könyvkereskedés kiadása, a szülők és tanfériak figyelmébe. A kis könyvtár eddig megjelent 54 kötetének szerzői közül e helyütt csak Jókai Mórt, Benedek Eleket, Gál Mózeszt, Lengyel Laurát, Londesz Eleket említjük, mint egy pár kiváló nevet a sok közül, a kiknek munkái mind kitűnően szolgálják a kis könyvtár nemes célját, a kis gyermekek hasznos szórakoztatását. A kis könyvtár 54 kötete közül 14 kötet ára kötetenként 40 fillér, a többi 37 kötet kötetenként 50 fillér, minden egyes kötet külön is kapható.

VEGYESEK.

— **Magyar Pertalozzi Társaság** alakult a fővárosban dr. Ha vas Gyula nyugalmazott tanfelügyelő, kulturális közügyeink ez ismert, leikes bajnokának elnöklete alatt. A társaság célja Pertalozzi családi és iskolai nevelésének vezéreszméit magyar nemzeti irányban megvalósítani, a családi és iskolai nevelést összhangzásba hozni. A Társaság székhelye Budapest ugyan, de „vidéki körök” útján be akarja hálózni az egész országot, hogy mindenütt előadásokat tartson az okszerű nevelés terjesztése, népszerűsítése érdekében. Előadásaiban azonban nem az elméleti, szép és hangzatos fejtegetésekre szorítkozik; nem annak a hangoztatására törekszik, hogy milyen nagy és fontos szerepe van a nemzeti nevelésnek, vagy hogy milyen hazafias és polgári erényekre neveljék az anyák gyermekeiket; hanem mind ennek az útját, módját, eszközeit akarja kifejteni és a társadalom közkincsévé tenni. Melegen ajánljuk tehát a művelt közönség figyelmébe a Pertalozzi Társaság célját és nemes törekvéseit. Aki bővebb tájékozást óhajt, forduljon a Társaság elnökéhez, dr. Ha vas Gyula urhoz. (Budapest, VII., Dohány-utca 44. sz.)

— **A „Szepesi Tanítóegyesület”** 1903. évi július hó 21. és 22-ik napjain Szepesbélán tartja III. közgyűlését. A közgyűlés tárgysorozata: 1. Elnöki megnyitó. 2. Evi jelentés. 3. A körelnökök jelentése. 4. Az „Eötvös-alap” szepesi helyi gyűjtő- és kezelőbizottságának jelentése. 5. „A tanítóegyesületi élet fejlesztése”. Előadó: Neupa uer Mihály, szepesbélai igazgató-tanító. 6. A „közönséges vagy tízedes törteket kell-e előbb rendszeresen tanítani?” Előadó: Zap iet ál nándor, káposztafalvi tanító. 7. „Az időszámítás fokaiból (perc, óra, nap, hét, hónap, év, szökőév, évkörök,) melyiket melyik osztályban tanítsa az elemi népiskola?” Előadó: Bö h m Vilmos, szepesolaszii tanító. 8. A pénztár felülvizsgálására kiküldött bizottság jelentése. 9. A könyvtáros jelentése. 10. A szepesbélai iskolák megvizsgálására kiküldött bizottság jelentése. 11. Új tételek kiszemelése. 12. A jövő évi közgyűlés helye és ideje. 13. Tisztújítás. 14. Indítványok. 15. A közgyűlés beekesztése.

— **A f. v. kartársak szives figyelmébe.** A vérünkből valóknak támogatása, kivált ha az semmi áldozatba sem kerül, erkölcsi kötelesség. Egy tanító árvájának, tanítók nővéreinek erkölcsi támogatására hívjuk fel társaink figyelmét. Olyan családból származik az illető, amely család tagjai 200 évnél többet fáradtak a tanítói pályán. Ebner Zsuzsanna ennek a tanítócsaládnak az a tagja, aki nem alkalmazkodhatott a családi tradícióhoz, a sorsa őt már más életútra vezette. Tej-, kenyér- és csemege-üzletet nyitott július 1-én a József-körut 15. számú házban. Ha kartársaink és ismerőseik a háztartásuk beszerzése alkalmával fel-felkeresik, a vérünkből való támogatják — áldozat nélkül.

Tartalom.

Egy kis szocializmus. — Emlékirat a gyermekvédelem ügyében. — A rendszer. — Tanítógyűlés Szegeden. — Irodalom. — Vegyesek.

Laptulajdonos: A Magyar Tanítók Otthona.